

Bescherming archeologisch erfgoed

Het Verdrag van Malta uit 1992 beschermt archeologisch erfgoed. Via de Erfgoedwet zijn de meest relevante bepalingen overgeheveld naar de Omgevingswet. Uitgangspunt is steeds dat onderzoek moet worden gedaan naar de aanwezigheid van archeologische waarden voordat ruimtelijke plannen kunnen worden uitgevoerd.

Of daadwerkelijk onderzoek moet worden uitgevoerd is onder meer afhankelijk van de inhoud van het bestemmingsplan en de voorgenomen omvang en diepte van de bodemingreep.

Als wordt gewerkt in een traditionele setting, het ontwerp komt dus van de opdrachtgever, bepalen de standaardvoorwaarden (UAV 2012) in paragraaf 32 dat de aannemer verplicht is vondsten te melden bij de UAV-directie. Het gaat dan om voorwerpen die historisch of wetenschappelijk van belang kunnen zijn. Als door die vondst nader onderzoek moet volgen, waardoor het werk kan temporiseren en de contractuele planning onder druk komt te staan, biedt de RAW 2020 een verrekeningsmogelijkheid. Deze standaard bepaalt expliciet in 01.01.13 sub 01 dat in het geval van paragraaf 32 het werk moet worden onderbroken, de kosten van die onderbreking als meerwerk aan de aannemer zullen worden vergoed. Het betreft dus een 'eigen grond' van verrekening, naast de in paragraaf 35 lid 1 a t/m e UAV genoemde gevallen.

IN 'T KORT - Erfgoed

GC 2005: ON heeft bij een vondst recht op termijnverlenging en kosten

ON heeft een afstemmingsverplichting: paragraaf 4 lid 4 nieuw

ON heeft een aantoonplicht: paragraaf 3 lid 3 nieuw

Bij een bagatel heeft ON geen financiële aanspraak

Ook de huidige UAV-GC 2005 kent een dergelijke regeling. De regeling omtrent archeologie werd opgenomen in hoofdstuk 6 handelend over bodemaspecten. De schriftelijke meldplicht van een mogelijk materiële, historische of wetenschappelijke waardevolle vondst staat in paragraaf 13 lid 7 GC. In een dergelijk geval heeft een opdrachtnemer automatisch toegang tot paragraaf 44 lid 1 sub a GC, handelend over kostenvergoeding en/of termijnverlenging. Een opdrachtnemer die een beroep op deze paragraaf doet dient de juiste processtappen te ondernemen. Melding moet met bekwame spoed, schriftelijk en gemotiveerd plaatsvinden. Volgens de Toelichting (pagina 12 onder 5.2 slot) betekent 'bekwame spoed' dat opdrachtnemer enige tijd wordt gegund voor bijvoorbeeld enig onderzoek of beraad.

Niet gemeld: geen geld

De opdrachtnemer wordt aangeraden uiterst zorgvuldig met deze meldingen om te gaan. Vanuit de rechtspraak kan worden afgeleid dat arbiters de formaliteiten serieus nemen, waardoor niet te lang moet worden gewacht met het formuleren van een aanspraak op tijd en geld.

Korthedshalve wordt verwezen naar Raad van Arbitrage d.d. 22 februari 2019; geschilnummer 36.164, rechtsoverweging 115 en Raad van Arbitrage d.d. 13 december 2019; geschilnummer 36.509, rechtsoverweging 30.

Concept UAV-GC 2020

In de beoogde stelselherziening van de UAV GC komt hoofdstuk 6 geheel te vervallen en daarmee ook paragraaf 13 lid 7 GC. De meldplicht van archeologische vondsten wordt overgeheveld naar paragraaf 4 lid 8 (nieuw), vergelijkbaar met het huidige paragraaf 32 UAV 2012. De economische wetmatigheid dat een opdrachtnemer toegang heeft tot paragraaf 44 lid 1 sub a GC wordt echter opgeheven.

De gehele, huidige conditioneringsparagraaf 13 wordt vervangen door paragraaf 3.3 nieuw. In deze paragraaf wordt het uitgangspunt dat een opdrachtgever verantwoordelijk is indien hij geen of onvolledige informatie aan een opdrachtnemer heeft verstrekt. Dit laatste echter alleen dan, indien de opdrachtnemer kan aantonen dat de toestand zoals hij die verwachtte aan te treffen, dezelfde is

Bij het project Rijnlandroute zijn diverse Romeinse artefacten gevonden.

als die welke een zorgvuldig opdrachtnemer redelijkerwijs had mogen verwachten. Paragraaf 4 lid 1 GC stelt dat een opdrachtnemer moet voldoen aan de eisen van de overeenkomst. Paragraaf 4 lid 4 nieuw bepaalt dat daaronder ook de afstemmingsplicht van de werkzaamheden moet worden verstaan op de blijvende toestand. Er moet dus steeds een inschatting worden gemaakt wat de opdrachtnemer kan verwachten t.a.v. de bestaande toestand. De nieuwe toelichting stelt dat een opdrachtnemer in basis aansprakelijk is voor een afwijkende toestand, tenzij kan worden voldaan aan de aantoonplicht.

Een opdrachtnemer dient dan aan te tonen dat de toestand die hij verwachtte dezelfde is als die welke een zorgvuldig opdrachtnemer redelijkerwijs had mogen verwachten. Als de opdrachtnemer daarin slaagt, zijn de economische gevolgen niet kraakhelder. De nieuwe toelichting verwijst naar zowel paragraaf 44 alsook v.w.b. archeologie expliciet naar paragraaf 45 GC, zijnde de prijsaanbieding als gevolg van een wijziging opdrachtgever.

Ook nieuw is de bagatelregeling van paragraaf 3 lid 4: de afwijkingen dienen van zodanige aard te zijn dat de gevolgen redelijkerwijs niet voor rekening van de opdrachtnemer mogen blijven.

Pieter de Vries is consultant bij Kpieto!.